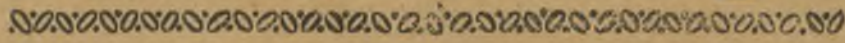


Sárospataki

Iszsági Közlöny



|| Főszerkesztő: | Gergely János | Társzerkesztők: | Martin Miklós Molnár Kálmán | Felelős szerkesztő: | Csathó József |
Tóth Ferenc Hegyi József

TARTALOM:

G. J.: Boldog új évet! — Rácz István: Keresztység és szocializmus. — Tóth Ferenc: Jól van így Uram! (Költemény.) — Bóka László: Ady Endre. — Marton János: Válasz a tíz kérdés 6. és 9-ik pontjára. — Dr. Panka Károly: Régi pataki diákegyesületek és azok kiadványai. — Martin Miklós: Fogfájás. — Irodalom. - Művészet. — Diák adomák. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek.



Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sárospatak. — Kollégium. Előfizetés: Egész évre ... 4 pengő Félévre ... 2 pengő

áll előttünk bennük. Minden nap az új év tartozéka, minden megrontott nap által az újévet sértettük meg, azt szennyeztük be.

Távol legyen tőlem az, mintha az év első napjának megszentelése ellen emelném fel szavam. Nem . . . Éppen azt hangsúlyozom, hogy az új év első napjának úgy a magam, mint a mások életében is megszenteltnek kell lennie. Hogy hogyan? . . . Átformált élet által. Szakítva mindazzal, ami az ó-évben rossz volt, ápolva mindent, ami értékes, Isten szerint való. Emberré, Krisztusért, hazáért, családjáért élő keresztyénné kell lenni. De ez az átformálódás ne csak az első napra szóljon. Az első nap ne befejezés, hanem kezdet legyen, egy szeretettel, becsületes munkával, tiszta lélekkel teljes év kezdete; az új év első napja nyitány, kóstoló abból, ami következni fog, aminek következnie kell.

Ha pedig újnak nevezzük a születő évet, akkor ragadjuk meg e kifejezés teljes tartalmát. Legyen az nekünk olyan drága, mint az új ruhánk, ne engedjük, hogy annak bármelyik pillanatát is szennyfolt piszkítsa be.

Az igazi új év őszinte szeretettel, újjá lenni akaró léttel koronázott év, akinél ez hiányzik az akár a világ legnagyobb rádióleadójába kiabálhatja a „boldog újévet,“ csak pusztában kiáltó szó lesz az. Kedves Olvasóm! Próbáljuk meg az új évet igazán újjá, megszenteltté tenni; a kezdés tőlünk függ, Isten a maga segítő kegyelmével mindig mellettünk áll és egy akaró ember előtt sen mi lehetetlenség nincs. Talán nehéz lesz, talán sokat kellesz harcolnunk önmagunkkal, másokkal, de érdemes, mert a jutalom lelkünk nyugalma, igazi, tökéletes „boldog új év.“

G. J.

~~~~~

## Keresztyénség és szocializmus.\*

(Válasz Siposs István cikkére.)

Siposs István cikke a Közlöny előbbi számában nem lepelt meg, mert sok és a Közlönytél felelősegteljesebb fórumokon is találkoztam már a szocializmus és a keresztyénség hasonló szembeállításával. De bármennyire korjelenség is ez, a Közlöny egy írójának nem volna szabad ily felelőtlenül letárgyalni korunk egyik legfontosabb problémáját, — mert Siposs István úgy írta meg cikkét, hogy abból világosan kitűnik, hogy a szocializmust egyáltalán nem ismeri.

\* A cikkiróval nem mindenben értünk egyet. A cikket érdekességénél fogva közöljük. Szerk.

Siposs azt írja, hogy a szociális probléma egyetlen megoldása a szeretet. Ez igaz, de vonjuk le ennek az állításnak legmesszebbmenő következményeit is. A szeretet csak indító rugója lehet cselekedeteinknek, de épp ez a bennünk élő szeretet parancsolja azt, hogy minden tettünket, egész egyéni és társadalmi életberendezésünket vegyük vizsgálat alá, hogy vajjon a szeretet parancsai szerint vannak-e felépítve.

És épp ezen a ponton találkozhatunk a legnagyobb szüklátó-körűséggel. A legtöbb ember csak arra vigyáz, hogy sajátkezüleg meg ne bántson senkit, viszont megfélemedezik arról, hogy egy társadalomban él, szerves tagja a társadalom egyik osztályának, tehát a társadalmi konstrukcióból adódó hibákért, osztályának cselekedeteiért szintén felelős. Mert amíg szembe nem helyezkedik ezzel az osztállyal (éspedig aktiv szembeállást értek alatta, nemcsak keserű lamentációt a társadalom bűneiről!) amíg a társadalom hibáit nem akarja megváltoztatni, addig senkinek sincs joga kivonni magát az osztályfelelőség alól. Hiszen az osztályhelyzetből adódó anyagi és kulturális előnyöket, osztályának védelmét stb. mind elfogadta — vajjon van e joga hát mosni kezeit, midőn szemére hányják az osztálytársadalom következményeit?

Mi az amit én társadalmi bűnnek nevezek?

Ne öljl és ne lopjl mondja a tizparancsolat — ha ma a munkások közül csak 22% éri el a 60. életévet, szemben a munkáltatók 62% ával, ha a gyermekhalálozás Budapest szegényebb kerületeiben pontosan kétszer akkora, mint a három belső kerületben, ha ugyanezekben a kerületekben a szegények között a tudóvsz halálozási arányszáma 2 és félszerese a gazdagokénak — mi ez, ha nem osztálygyilkosság?

És a ne lopj parancsával hogy leszünk? Vajjon meri-e valaki azt mondani, hogy ő nem vétett e parancs ellen, hiszen senkinek sem emelte el a tárcáját?

Ha egy földmunkás átlagos keresete nálunk évi 600 pengő értékű, ilyen tények előtt mondhatjuk e mi is: avagy őrvője vagyok-e én testvéremnek?

Aki az ilyen kérdések előtt individuális pietizmusba burkolózik, az vagy vak, vagy rosszhiszemű.

Vizsont a „kapzsi gyárosokat“ okolni mindért, szintén felelőtlen-ség. Természetesen a munkaadó szociális belátása is egyik tényezője a gazdasági problémáknak, de nagyon kis jelentőségű tényező csak. Egy „jószívű és egy gonosz“ gyáros között alig van valami különb-

ség, mind a kettő alá van vetve a gazdasági élet törvényeinek és egy ember szociális bőkezűségének az eredménye csak annyi lehet, hogy az illető belebukik a dologba.

A probléma megoldása nem az, hogy szép szavakkal jószívűségre hangoljuk a kizsákmányoló osztályt, hanem az egész termelő rendszert átalakító társadalmi reformokra van szükség.

Azonban ezeket a társadalmi reformokat csak szigorúan tudományos alapokon lehet megcsinálni. Az a tudomány, mely a mai gazdasági rendszer alapvető hibáira és e hibák kiküszöbölésének módjaira mutat rá: a szocializmus.

Megpróbálom, hogy a szocializmus gazdasági tanait röviden összefoglaljam :

A termeléshez három tényező szükséges: nyersanyag, munkaeszköz és munkaerő. A mai termelés jellemző sajátossága, hogy nagyipari üzemek játsszák a döntő szerepet benne, azaz: a munkaeszközök gyárai. Mit jelent ez a termelésben?

Jelenti azt, hogy a munkaeszközök nem a munkások tulajdonában vannak, a munkás, hogy megélhessen, kénytelen eladni munkaerejét a gyárosnak. Maga ugyanis a háziipar primitív eszközeivel nem veheti fel a versenyt vele. A gyáros a munkásnak munkaerejéért bért fizet (a bér átlagos mértékét a munkás létminimuma szabja meg) viszont a termelésben előállított értékeket mind magának tartja meg. Azonban a munkafolyamatban előállott értékek összege és a munkásoknak kifizetett bér között nagy különbség van. Pl. egy munkás egy nap alatt termel 20 pengő értéket (azaz: a kezéhez került nyersanyag melynek természetesen előzőleg is volt bizonyos értéke, az ő munkája folytán értékesebbé lett) azonban az ő napi munkabére? csak 5 P. A gyáros haszna tehát 15 P.

Ez a példa természetesen csak képlet és nem valóságos számokkal dolgozik. De ha a valóságot nézzük Amerikában a termelt értékek 30%-át fizetik ki munkabérnek, a többi a tőkés osztály kezén marad.

Ennek következtében, midőn a termelt árukat el akarják adni a termelt mennyiségnek csak 30%-át tudja felvenni a munkásosztály a többi, hogy pénzt lássanak belőle, másutt kell értékesíteniök. Azaz a tőkés termelési mód sohasem tudja áruit azokkal elfogyasztatni, akik azt termelték, hanem exportra kényszerül. Azonban a piacul szolgáló országok lakossága is ugyanilyen helyzetben van, szóval ha termelésről és fogyasztásról egy világviszonylatban való mérleget ké-

szittink, azt fogjuk találni, hogy az emberiség nem tudja megvásárolni mindazt, amit termel.<sup>1</sup>

Próbáljuk ezt konkrétebben értelmezni: ma a piacok mind túl vannak terhelve, az amerikai és európai nagyipar, az amerikai és európai agrártermelés (lásd mezőgazdasági krízis!) szörnyű konkurenciát csinál egymásnak. A termelt áruk jórészét nem tudják eladni, a gyárosok kénytelenek a termelést redukálni, nehogy még több eladatlan árut termeljenek és ezért egy csomó munkást elbocsátanak. A munkanélküliek száma egyre nő.<sup>2</sup> Azonban, amint valaki munkanélkülivé válik, a fogyasztás szempontjából még kevésbé jön számításba, hiszen nem kap bért: hogyan vásároljon hát? A nagy munkanélküliség, az alacsony munkabérek következménye az, hogy a népesség elszegényedik. Pénztelen tömegeknek pedig nincs vásárlóerejük, a fogyasztás még gyengébb lesz, a termelést újólá redukálni kell. Igen, de ezzel újabb tömegek válnak munkanélkülivé, ez visszahat a fogyasztásra, a fogyasztás csökkenése csökkenti a termelést. — Látjátok ezt a szomorú circulus vitiosus?

És hogy egy-két konkrét példán bizonyítsak: nálunk is kétségbeejtően nagy a munkanélküliség, mivel a gyárak stb. egymásután csuknak be. De vajjon azért nem dolgoznak-e a textilgyárak, mert nálunk nincs rongyos ember? Építésszek, építőmunkások azért nem kapnak munkát, mert sok a lakás? a gazdák azért nem tudják eladni a búzát, mert minden kamra tele van? a doktorok azért nem tudnak elhelyezkedni, mert Magyarországon nincs tüdőbeteg?

Látjátok ezt a keserű dilemmát? Sok az elvégzendő munka, hiszen a kielégítetlen igények száma óriási, viszont a másik oldalon sok a munkanélküli. És ne csak a munkások munkanélküliségét nézzük. Ha volna ki számára termelni, hogy meg lehetne sokszorozni a termelés produktivitását! De a magyar gazda most nem tartja érdeemesnek, hogy pénzt fektessen bele a földjébe, hiszen amit ma termel, azt sem tudja eladni! (Folyt. köv.) *Rácz István.*

<sup>1</sup> A termelésnek és a termelésben beálló krízisnek ez a leírása egészen sematikus. A valóságban a beállott kríziseket újabb piacok felfedezésével stb. megoldják és a termelés megy tovább — egy újabb krízis felé. És ezek a krízisek egyre nagyobbak lesznek!

<sup>2</sup> 1927. december havában Európában 2.778.000 munkanélkülit tartottak nyilván. Ez azonban a tényleges adatoktól messze elmarad. T. i. ez a szám csak a munkanélküli segélyben részesülőket jelenti. De nincsenek benne a szervezetlen munkások: az a kisiparos, aki nem kap megrendelést, az a napszámos, aki csak minden harmadik nap jut munkához, az a mérnök, aki, hogy megélhessen, pincérnek megy el stb. Kérdezzétek meg a cipészt, a kereskedőt, a földmunkást: mind munkanélküliségről fog panaszkodni! És ezeket senki sem tartja számon!

## Jól van így Uram!

Darányi Lajos barátomnak.

Jól van Uram, hogy így végezted,  
 hogy legyen nekem is  
 a koszorum tövis  
 s kereszt az életem . . .  
 Hogy hulljon a vérem :  
 a szívem vére  
 piros cseppekben  
 a fekete földre . . .

— Jól van így Uram . . .

Te vagy a Krisztus,  
 én az Ember,  
 és Neked is fájt így az élet,  
 hisz' azért folyt ki drága véred,  
 mert istenin élni  
 gyűlöltek látni Téged  
 és adtak Néked  
 töviskoszorút  
 és halálkeresztet . . .

És azóta vannak Tövismezők,  
 Kereszterdők  
 s vérző-szívű, szelíd szenvedők,  
 mert Tőled, Uram,  
 így látták ők . . .

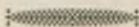
Jól van így Uram, mert tudom,  
 hogy kiket amint, ahogy szeretsz  
 és akik amint szeretnek,  
 kapnak kis, vagy nagy keresztet  
 s tövisből fonott koszorukat . . .

De akiket szeretsz  
 és szeretnek Téged,  
 azoké az igazi élet,  
 a Te életed : az Élet! . . .

Jól van Uram, hogy így végezted,  
 hogy legyen nekem is  
 a koszorum tövis  
 és súlyos a keresztem . . .  
 Hogy csak hulljon a vérem :  
 a szívem vére  
 piros cseppekben  
 a fekete földre . . .

— Jól van így Uram . . .

TÓTH FERENC.





## Ady Endre.

Valaki, kit szerettünk,  
Vagy talán nem szerettünk,  
Szépen szemünkbe vágja,  
Hogy csúf bűnökbe estünk  
S az életünk furcsa ámitás.

Valaki, henye szóval, tükrösdinek nevezte a költészetet. Nem volt igaza. Az igazi költő a maga tükörlelkét nem *játékból* tartja a világ elé, s kik beletekintenek a tükörbe, nem veszik tréfára a dolgot: néha durva ökölcsapás töri darabokra az elviselhetetlenül igaz képet. Ha csúnya, ha visszataszító a kép, arról a tükör nem tehet, — ő csak mindent visszatükröz, mi fölibe hajlik. Ha csúnya az, ki ráhajol, a tükör nem akarja megszépíteni: nincs szándéka, csak képessége van.

El kellett ezeket mondanom, mert össze szokták téveszteni, a XIX. század romantikus pózainak hatása alatt, a költőt a prófétával. Pedig különböznek: a prófétának hivatása van, a költőnek sorsa. A próféta aktív lény, a költő passzív. Szenvedő: eltűri, hogy lelke hibátlan, tiszta tükörére korának szép vagy rút, szenvedő vagy vidám, igaz vagy hazug arca rajzolódjék.

Szenvedő, mint amilyen szenvedő volt a magyar líra legutolsó nagy alakja a nagyszerű sorban, Ady Endre. Mert beletartozik a sorba, hiába próbálták és próbálják onnan kitagadni.

A magyar költészet egyetemes fejlődése egy bizonyos állandó demokratizálódást mutat. Ha nem is merjük sub specie aeternitatis nézni, a századok madártávlatából is figyelemmel kísérhetjük, hogyan válik a középkor rendi-költészete a reformáció s a racionalizmus hatása alatt lassan-lassan osztályköltészetté. A XIX. század azután ezen a gyűrűn is tágít s Arany—Petőfi—Jókai hatalmas triász — egy kis túlzással elmondhatjuk — *népivé* tesz a magyar irodalmat: minden magyar emberhez szólnak. Ennek a fejlődési folyamatnak érezhetően az volt a várható, új állomása, hogy az életkorok bizonytalan értékű határait is eltörölje. (Emellé a felfogás mellé felesleges felsorakoztatni az elméleti és gyakorlati jelentőségű érvek hadseregét: egyik oldalról a szépség filozófiai megfogalmazása, másik oldalról Dickens, méginkább Andersen, s mindenkinél inkább Kipling önként állnak megvédeni ezt a gondolatot!) Ennek a fejlődési iránynak első nagy alakja volt a magyar irodalomban Ady Endre.

Ady? Az érthetetlen? Ködös érzések, tört formák baljós éne-

kese? Ady, ki a tisztos erkölccsel az ösztönök bizonytalan világát állította szembe?

A költő lelke tükör. S mégis, mikor elgyermekesülő, turistás-kodó, játékos, öregdiákos, öregcserkészesdis, csakazértis-fiatalos föléhajoló kora meglátta a tükörképet, elfordult, nem ismert magára és össze akarta törni a tükröt. Mert Ady lelke az ösztönök s vágyálmok prédájának mutatta az emberi lelket Ennek *okául* az Istennel való bizonytalanra vált viszonyunkat nevezi meg s az állapot *történetét* a kisgyerekkor és a pubertás fordulójánál kezdi. — Azóta eldőlt: az Igazságot „vágta szemünkbe.“ Freud kifürkészte: telve vagyunk infantilis képzetekkel. A Bühler-házaspár megmutatta: a pubertás korában rögződnek ezek belénk. Adler pedig most rajzolgatja ennek az ideológiának körvonalait.

És „szépen“ vágta szemünkbe. A pozitívizmus világos, de szegényes irodalmi nyelve helyett a symbolumok nyelvén. (Az azóta gombamód elszaporodó gyerekrajzok gyűjteményei itt is beigazolják: a gyerek képzelete symbolum-alkotó.) A pusztas nyelvénye is irreális: régi szavai eredeti jelentésükön kívül az időtől kaptak különös ízt s az ő érzékies látásmódjának szolgálatában szinesedtek meg. (Sokszor Jókaira emlékeztet: szavainak — amint egy gúnyos elme mondta — *önértékük* is van.) A konvencionális formákat összetörte mondanivalója érdekében,\* de ezek a törött formák csodálatos művészettel muzsikálják fülünk számára is a látszólag egységes emberi lélek megbomlott, bonyolult érzéseinek hullámozását.

A tükör vallott. S rút bűneinken túl önmaga pompás tükörváltat is megvallotta. Törékeny volt ugyan, mint az üveg, de mégis csodákat mutatott: ezüst volt az üveg alatt! — Lassan, lassan elhiszik talán az ifjú magyarok is bús, büszke énekét:

Mi a harcunkat megharcoltuk.  
Hadd várjanak a pipogyák  
Valami nem jövő csodát,  
Vén, szép, történelmi csodát  
S rajtuk-üttünk Tyukodi pajtás.

*Bóka László.*

---

\* Azt ne higye valaki, hogy ez valami magyartalanságot jelent! Ady nyelvének következetes magyarsága külön tanulmányt érdemel. Róla nem lehetne megírni azt a kétes értékű dicséretet, amit Szarvas Gábor írt Petőfiről: „A magyar nyelv szelleme ellen elkövetett vétségei, melyeknek nagy része azonban a nyugtató rim s lábak rovására jegyzendő fel... (Nyr. I, 25.)

## Válasz a tíz kérdés 6. és 9-ik pontjára.

A világháború megásta sírját Nagymagyarországnak és a sötét verem elnyelte az ezeréves államot minden céljával, germán szolgálatban megkövesült ideológiájával, s a sírhanton, a maradék marék magyar földön megindult lassan egy új állam építése. Az építőkhöz azonban feljártak a síri szellemek, ékes ruhájú rögeszmék, magukba fonnyadt szavak, s az építőket a régi célok érdekében való munkára sarkalták és régi nagy igények kereteinek betöltésére ösztönözték.

A háború előttről átkerült emberek pedig folytatták a régi és megszokott munkát, de akadt már nemzetség, melynek számára már érthetetlen talány maradt a feljáró eszmekör szava és a régi utáni sóhajtozásokat túlharsogta nála egy új európai hivatás gondolatának szárnyacsapkodása és megszületett egy új öncélú Magyarország eszméje.

Sem ideiglenes szükséglakás építése, sem a helyzettel való feltételes megalkuvás bódéja, hanem a régi szólamok fuvolája helyett munkás és céltudatos építése egy állami magmának, mely a régi államot nem hivatkozásokkal, üres siránkozásokkal és nagyhangú, gyűlöletteljes bosszújelszavakkal, hanem munkával akarja megteremteni. Munkával akarja megszerezni magának a magyar állam területére telepedett idegenek fölötti főhatalmat, melyet elvesztett a régi, idegen célokért lelkesülő és fáradozó, s csak másokért áldozatot hozó nemzetség.

Az új ideologia szerves kiépítését minden vonalon meg kell kezdeni. Mireánk, középiskolásokra két téren várhatnak feladatok: a cserkészzetben és az önképzőkörben.

Baden Povell jó polgárrá nevelés elvének a magyar földön új cserkészfeladatokkal kell kibővílnie.

A mai magyar cserkészzet egész évi munkája nagy készülődés egy kétheti kantinos tömegnyaraltatásra. Évi munkája productive három vagy négy longfűrész mintát eredményez. Elméletileg pedig képesíti a cserkészt a próbázás kétheti körzetén belül a morse jelek zászló útjáni leadására, a test és szerkezete romantikus leírására, az első segély elemeinek 100 kérdés alapján való elméleti elsajátítására, katonai térképjelek<sup>2</sup>kis százalékának rajzolni tudására és a tábori élet egy jelentős középpontjának, a főzésnek és kuktáskodásnak lényegéből való kiforgatására. Egy pár paraszti és cigányos keveredésű műdal még magyarosabb színezetűvé teszi a tábori életet, melynek különben egyetlen magyar specialitása a zsiros konyha.

E helyett a cserkész typus helyett elnyomott vidéken, rab földön egy sok tekintetben egészségesebb cserkészmozgalom jött létre. A szlovenszkói magyar fiúk cserkészetiük felfrissítésére a regős járásokat hozták be. Ez a mozgalom abból áll, hogy csapatok felkerekedve bejárják a magyar falvakat, veszni induló magyar dalokat mentenek meg és jegyeznek fel fejfákat, kapudíszeket és népi műtermékeknek másolatait gyűjtik és közben figyelik a magyar paraszt lélek tanát és hatalmas érdeklődéssel fordulnak gazdasági és szociális helyzete és az azon való javítási eszközök felé. Tehát a külső cél a regölés és nótagyűjtés mellett itt van a hatalmas belső cél; a magyar paraszt helyzetének megismerése. Ennek a megértésére folyik évi munkájuk, hogy ne csak kapjanak és értelmetlenül bámuljanak, hanem előző regős járások népies magyar termékeit hintsék magyar falvak között nagyvárosi aszfaltnóták helyett, s közben maguk is tovább figyeljenek és tovább gyűjtsenek. Cserkész életük szeminárium rendszerű, hol a magyar falu és magyar paraszt gazdasági helyzete egész szociográfia képezi tanulmányozásuk tárgyát, hogy járásuk ne csak nótagyűjtés, de a jelenségek észszerű felfogása is legyen.

Ez a módszer testileg is erősebbé és munkaképesebbé teszi őket, mint álló táborok átnyaralása és gazdag tanulmányút minden értékét ajándékozta nekik. Egy életerős cserkész magyarság kezében minél előbb fel kell hogy váltsa a crinolint és bumerangot, a kopja fa.

Az új nemzedék fiataljainak másik új életre készülő tere az önképző kör.

Mi magyarok a nagy eltervelések és fellángolások emberei vagyunk. Nincs iparunk, nincs kereskedelmünk és nincs tengerünk, ahol áradozó gondolatainknak energiája felhasználódjon a szép próza és a költészet önként táruuló terek az erők elhasználására, ahol fantáziánk vad rapszodiákban kicsaponghatja magát és elnyujtózhat omló dactylusokban. És ilyen a mi önképzőköri életünk is. Speciális tudás és készség szerzése a rim technikájában, gondolataink felörlése versláb keresésben. Ellenben rideg, magabazárkózás minden előtt, ami nagy-szerű, szörnyű, ami az élet. Egy pár rossz szerelmi vers, meg rossz bírálat. A XVI. század néhány írójának költői jellemzése, amiben kimerül az Önképző Kör életének tudományosabb oldala. És mindenütt az elnyujtózó unalom, álmos szemek, félénk és meghunyászkodó akaratok, kis stréberek és tradíció, amik egy gyűlés életét egész a szürkeségig változtatossá teszik.

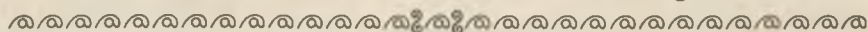
Így az egyoldalúlag nevelt diák semmi fontosságot nem tulajdonít olyan kérdéseknek, melyek egész életével szerves kapcsolatba

fognak kerülni. E tétlen együgyűségéből csak egy új típusú önképzőköri munka mentheti meg a magát képezni akaró diákat.

Fel kell a dolgozni akaró embereket szakosztályokba osztani, ahol előre kiadott munkaterv szerint egész éven át dolgozhatnak. Munkájukról a gyűléseken számot adhatnak, beszélgetésük tárgya és forrásaik helekkel a gyűlés előtt a nyilvánosság elé hozandók, hogy az érdeklődők tudományosan előkészítve lépjenek a problémák vitatásához, nehogy megjegyzésük csupán az előadó gesztusaira szoruljon. Így fel lehet osztani az önképzőköri munkás elemet: szépirodalmi, természettudományi, zenekulturai, társadalomtudományi, nyelvi, történeti, földrajzi, kémiai és technikai osztályokra, hol egy vezető, mint primus inter pares vezetése mellett egész éven át rendszeres munkát végezhetnek. Az élet és az iskola közötti űrt az önképzőkörök aktuális problémák felvetésével szűkíthetik meg.

A középiskolás diákság részéről a cserkészlet és önképzőkörök vannak elsősorban arra hivatva, hogy új Magyarország építéséhez téglákat szállítsanak.

Marton János  
gimn. VII. o. t.



## Régi pataki diákegyesületek és azok kiadványai.

— Írta: Dr. Panka Károly országgyűlési könyvtárigazgató. —  
(Folytatás.)

A harmadik kiadvány volt: „Emlékkönyv. Kiadja a Sárospataki Főiskolai Ifjuság Önképzőtársulata. Sárospatak. Nyomtatta Forster Rezső a Ref. Főiskola betűivel, 1863. 8<sup>o</sup>. 240 l.“

A mű ajánlása így hangzik: „Nagyméltóságú idősb Vajai Bárá Vay Miklós Ő excellentiajának, mint a sárospataki ref. főiskola világi, és főtiszteletű Zsarnay Lajos szuperintendes urnak, mint egyházi főgondnokának, mély tisztelete jeléül ajánlja a Sárospataki Főiskolai Ifjuság Önképző-Társulata.“

A kötet előszavát Erdélyi János akadémiai tanár, a Társulat tiszteletbeli tagja írta, aki ebben a Társulat rövid történetét is ismertette és Kölchey F. levelét is leközölte.

Az Emlékkönyv verses és prózai művekből áll. Szerzőik: Bényei Gábor, később ref. lelkész. Sokat dolgozott lapokba s népdalokat is írt, melyek közül több ma is él a nép ajkán. Ilyen pl. „Sir a kis

lány a Balaton partján.“ (Sz. 1837, † 1892.) — *Draskóczi Gyula*. — *Fejes István*, a későbbi ref. püspök, egyháztörténeti író és vallásos irányú költő. (Sz. 1838, † 1913.) — *Fejér Barna*. — *Halmy Gyula*, esküdt diák, később főgimn. tanár Miskolcon. Pedagógiai cikkeket írt. (Sz. 1839.) — *Jakab Antal*, aki mint marosvásárhelyi tanár küldte be versét. — *Katona Lajos*. — *Kállay István*, később tanító. Versei és prózai dolgozatai jelentek meg. (Sz. 1833 Spatak.) — *Kecskeméthy János*. — *Király Pál*, a későbbi kiváló pedagógus és író. (Sz. 1841, † 1902.) — *Kovács József*. — *Kóródy Sándor*, később jogakadémiai tanár Máramarosszigeten. Írt költeményeket, társadalmi és vegyes cikkeket. (Sz. 1843.) — *Kósa Sándor*. — *Lükő Béla*, később ref. lelkész. — *Margitay Dezső*, később ügyvéd és a Petőfi-Társaság tagja. (Sz. 1840, † 1898.) — *Nagy Gerzson*. — *Stépan Geiza*. Cikkeket írt később az akkori folyóiratokban. — *Pap Ferenc*. — *Pap Gyula*, (költői neve nógrádi Pap) később ügyvéd s a Petőfi-Társaság tagja. (Sz. 1843.) — *Pap Kálmán*, előbbi öccse. Ügyvéd lett s írt költeményeket. (Sz. 1845.) — *Soós Miklós*, később ref. lelkész s Tompa M. utóda Hanván. (Sz. 1835, † 1875.) — *Szalóczi Bertalan*, később ref. lelkész és költő. (Sz. 1842, † 1895.) — *Szemere Miklós*. — *Szívós Mihály*, a későbbi pataki tanár (Sz. 1840, † 1914.) — *Terhes Barna*, a későbbi pataki ref. lelkész. (Sz. 1837, † 1886.) — *Tóth Pápai Sámuel*. — *Szováti Lajos*, később a pataki áll. tanítóképző-intézet igazgatója. (Sz. 1833, † . . .) — és XXX.

A negyedik kiadvány volt: „*Emlékkönyv. 1866. Kiadja a Sárospataki Ifjuság Önképzőtársulata. Sárospatak. Nyomtatta Forster Rezső a ref főiskola betűivel. 1866. 8<sup>o</sup>. 152 l.*“

Ajánlása a következő: „Tekintetes Szinyei Gerzson tanár urnak, az Önképzőtársulat elnökének forró hálánk emlékeül.“

A mű verses és prózai darabjait a következők írták: *Balajthy Ferdinánd*. — *Király Pál* (l. előbb). — *H. Kiss Áron*, a későbbi bpesti tanítóképző-intézeti igazgató s országos nevű pedagógus. (Sz. 1845, † 1908.) — *Kis Kálmán*, esküdt diák, később nagykőrösi ref. tanítóképző-int. igazgató s egyháztörténeti író. (Sz. 1843, † 1912.) — *Kis Mózes*. — *Lukács Ödön*, a későbbi jeles költő és egyházi beszéd író. (Sz. 1843, † 1896.) — *Mitrovics Gyula*, esküdt diák, később akadémiai tanár Patakon s nagyhírű szónok, író és a „Sárospataki Lapok“ létrehozója. (Sz. 1841, † 1903.) — *Pap Gyula* (l. előbb.) — *Pap Kálmán* (l. előbb). — *Prófét János*. — *Szalóczy Bertalan* (l. előbb). *Tóth Ede*, a későbbi kiváló színműíró s a Kisfaludy-Társaság tagja. (Sz. 1844, † 1862.) — *Tóth Pál*, később felsőbb leányiskolai

igazgató Miskolcon és író. (Sz. 1843, † 1903.) — A műben Prófét János költeményénél megjegyzik, hogy „e korán elhalt, széplehetségű taghoz“ a Társulatot kegyeletes emlékek fűzik. A megboldogultnak szülei ugyanis 200 frtnyi alapítványt tettek a Társulat javára, melynek kamatát évenként pályadíjra fordítják. Ez a nemes alapítvány, mint sok annyi más, bizonyára elértéktelenedett azóta?!

Az ötödik mű volt: „*Emlékkönyv. 1882. Kiadja a Sárospataki Akadémiai Ifjuság Önképző-Társu'ata. V. kötet. Sárospatak. Nyomtatta Steinfeld Béla, a ref. főiskola betűivel 1882. 8°. 151 l.*“

Ezt a kötetet a Társulat fennállásának ötvenéves évfordulója alkalmából adta ki s V. kötetnek vette, miután 1832-től kezdve tényleg ez volt az ötödik kiadványa. Ebből nyilvánvaló, hogy a Társulat elődéül az 1832-ben megalakult Pataki Ifjuegyesületet tekintette, amely így előde volt a mai Sárospataki Magyar Irodalmi Önképző Társulatnak is. Csak egy érthetetlen, hogy a Társulat miért változtatta meg egyes kiadványainál az elnevezését. — Ebben a műben a következők írtak: *Ábrahám Gyula*. — *Andrássy Kálmán*. — *Apostol Bertalan*, később ref. lelkész. Írt költeményeket. A nagy francia forradalom okairól szóló értekezése a Péczely díjat nyerte el. Ennek a művének a kéziratát Szinnyi J. szerint a főiskola könyvtárában őrzik. (Sz. 1859, † 1928.) — *Czinke István*, jelenleg ref. püspök. (Sz. 1855.) — *Deák Elek*, később jogi doktor, cikkeket írt. (Sz. 1854.) — *Filep Mihály*. — *Forgách Endre*, később ref. lelkész. Költeményeket és cikkeket írt. (Sz. 1850) — *Hallgató János*, később ref. lelkész s egyházi író. — *Józsa Antal*, a későbbi tanfelügyelő. Írt költeményeket és tanügyi cikkeket. (Sz. 1862.) — *Kiss Lajos*, később főreáliskolai tanár. Írt tankönyveket. (Sz. 1849.) — *Kiss Mózes*. — *Kovács Lajos*, később kereskedelmi iskolai tanár és ref. lelkész. Cikkeket és költeményeket írt különböző lapokban. (Sz. 1856.) — *Szabó Barna*. — *Szabó Endre*, a későbbi kiváló orosz műfordító, a Petőfi-Társaság tagja s az Üstökös szerkesztője. (Sz. 1849, † 1924.) — *Szalay Károly*, később főgimn. tanár s író. Ő fedezte fel s rendezte sajtó alá Bod Péter *Historia Hungarorum Ecclesiastica* c. munkáját. (Sz. 1859. Sárospatakon.) — *Szepessy István*. — *Székely Bertalan* — *Szunyogh Sándor*. — *Tóth Gyula*. — *Törös Kálmán*. — *Vékony Antal*.

Ezeken kívül a régi időben a gimnáziumi ifjuság is adott ki egy könyvet. Címe: „*Kikelet. Album. Irta és kiadja a Kazinczy-Társulat. Szerkeszti Bálint Bertalan. Sárospatak. Nyomtatta Forster R. a Ref. Főiskola betűivel. 1862. 8°. 128 l.*“

Ajánlás: „Bakó Dániel úrnak, szeretve tisztelt tanárunknak, tanítványi tiszteletből.“

Az „Előzmény“-ben Bálint Bertalan társulati elnök, VI. o. tanuló elmondja, hogy a gimn. VI. o. növendékei azért alakították meg a Kazinczy-Társulatot, hogy „magukat tökélyesítsék a nemzeti nyelvben, képezzék az irodalom terén, továbbá a szónoklatban, hogy hálással mondhassák el érzelmeiket és elveiket, ha majdan azokkal a *közjö és édes hazánkérti küzdelemben sikra lépnek.*” Majd így folytatja: „Önképző társulatunkat kinek nevére névezhettük volna el méltóbban, mint nyelvünk dicső ujjáteremtőjének, *Kazinczy-nak*, ki ez iskola falai között tölté pályáját, ki itt közelünkben nyugszik halálában?”

E kötet verses és prózai darabjait a következők írták: *Bálint Bertalan*. — *Farkas Dáni.* — *Fehérváry Bertalan* — *Janka Sándor*, később tanár Beregszászon Több munkát írt s a „Bereg“ című lapot szerkesztette. (Sz. 1847.) — *Kiss Mózes.* — *Kolonay Elek.* — *Mikola László*, később ügyvéd. Írt költeményeket. (Sz. 1844.) — *Nemes Károly.* — *Pap Kálmán* (l. előbb). — *Székely Bertalan.* — *Székely Sándor.* — *Teöreg Béla.* — *Tóth Sándor.* (Folyt. köv.)

~~~~~

Fogfájás.

János a tűzhely mellett ült, Nagy vörös kendővel átkötött fejét a sütőhöz nyomta. Mérges fájdalmasan dörmögött. A foga fáj.

Eddig még nem érezte ezt a kutya nyavalyát, pedig sok év suhant el a feje fölött... De most! Mintha az eddig elmulasztottakat akarná kipótolni a fájás, úgy belevágott a fogába. Már a második napja. És semmi sem használ ellene. Megpróbálkozott már melegített sóval, langyos vízzel, meg még beléndek gőze fölött is tartotta a fejét. Hiába!

De hogyan is állhatott fogába a fájás? Harmadnapja úgy éjfél-tájban ijedten kotkodáltak a tyukok. Felkelt, hogy megnézzze, mi a baj. Lehet, hogy akkor! Vagy favágás közben férközött hozzá hideg levegő? Ki tudja, hiszen se délelőtt, se délután nem érzett semmi fájást, de este a vacsoránál, mintha csak kést vágtak volna bele. No kutya egy dolog, az már igaz! Eleinte rázta is mindkét öklét az ég felé, nem kimélve a szentek neveit, de most már csöndes. Ül, ül és dűllyög fájdalmában.

A felesége, jó terebélyes asszony a kenyértésztát dömöcköli hatalmas ökleivel, miközben a nyelvének sem enged pihenést:

— Mondom János, ne sajnád aszt a pár pöngőt, amit az orvos kír. Ládd a Balog sógor is . . . Aszonta, hogy nem is írte . . . Csak beszúrta a doktor a tüt az inyibe, a foga mellé . . . Aszt se írte. Nem is tulta, mikor gyütt ki a foga . . . Eriggy János!

János nem felel, csak nyöszörög.

— Ugyan János, légyén eszéd. Hisz olyan vagy má, mint a kísírtet, lje meg a gyerékek se tunnak alunnyi a jajgatásod miatt. Azokat is tönkre tészöd . . . Ne fíj, egykettőre kiveszi az orvos, díbe már öhetsz is vele . . . De így. Mahónap íhen pusztúsz.

— Várjunk még, hátha emúlik — nyöszörögi János.

Hát bizony arra várhatott. A fogfájás nem szüint. Komísz nyavalya ám az! Gyorsan jön és soká marad. Egyszer csak belehasít a fogba és a boldog fogtulajdonos napokig lát nappal is csillagokat a szemei előtt. Az ember várja, várja, hogy majd csak elmegy úgy, amint jött, de hiába várja. A városi ember ilyenkor orvoshoz fut, a falusi ember vár. János is ilyen várakozási ponton állott. De mivel a fájás csak nem szüint, aztán meg hogy az asszony is, meg a többiek is az orvossal biztatták, Isten neki . . . nekiindult a városnak.

Nekiindult, oda is ért, de bizony a familia által beledisputált foghuzási bátorság — mert bizony, ahhoz bátorság kell — csak a városig tartott. Megkérdezte ugyan ettől is, attól is, hogy merre lakik a fogorvos, fel is kereste a házat, párszor már rá is tette kezét a kilincsre, mégsem merészelt bemenni. Vagy nem akart? Inkább az utcán ödögött.

Járt kelt és mintha a foga sem rosszalkodott volna olyan erősen, mint odahaza. Már-már kibékült vele, már-már kegyelmet adott neki, mikor az egyik kereszlutcánál erőset talált szippantani a friss levegőből. Jaj! A foga! Az az átkozott fog! Mintha a pokol összes kinjai abban az egy fogban lettek volna összesűrítve.

— A kirelejumát az apádnak — dohogott János, miközben szemei könnyeztek — maj megtanítlak!

Meggyorsította lépteit és csakhamar az orvos lakása előtt állt. Itt még tanakodott, bemenjen-e? De a fog! Veszettül zugott tőle a feje . . . Csak azért is! . . . Bement. Mélyen döngött a folyosó, a dühődött, nehéz léptek alatt. A szokatlanul erős lábdobogásra kinyílt egy ajtó, szöke fürtü kisasszony dugta ki rajta fejét:

— Mi jóban jár?

Pedig kérdés nélkül is tudhatta volna, ha másról nem is, hát a nagykendőről bizonyára, mellyel János feje állától egész a feje bubjág át volt kötve.

— Foghuzatás.

— Tessék bejönni . . .

Bement.

— Üljön le, mindjárt magára kerül a sor . . .

János letült a mutatott székre. Körülnézett. Szeme önkéntlenül is a harapófogókat meg a tüket kereste, melyekről odahaza mesélgettek . . . De hiába kutatott a szeme, csak ujságokat, meg képes lapokat látott, meg könyveket. A fogadó szobában volt. A műteremajtaja szembeesett vele. Bentről szótöredékek jutottak a fülébe :

— Még pár percig kell várni . . . Már zsibbad az ajka ? . . . Igen ? Akor kezdeni minjárt . . .

János erősen fülelt a svábos beszédre, majd fejével az ajtó felé bökkve kérdezte :

— Fogat húz odabe a doktor ur ?

— Igen. Most épen injekciós betege van. Még egy kicsit várni kell.

— Innyekció ? Aztán ugyi, akkor nem fáj ugy mint emigy ?

— Óh, semmi az egész, meg sem érzi.

A lány a könyveket rendezgette, János magába mélyedt.

Bentről újabb hangok törtek át az ajtón.

— Tessék csak eltátani jól . . . Na most ! . . . ez a doktor hangja volt.

Jaj . . . jaaj . . . jaaaj . . . hangzott rémesen, ez meg a páciensé.

János rémülten meredt az ajtóra. Hiszen neki azt mondták, hogy nem fáj ! A bentről jövő siralmas jajgatás, a doktor nem épen imádságot ordító szavai, megfagyasztották János ereiben a vért

— Ez az innyekciós foghuzás ? Ez a fájdalom nélküli ? Így ember ok nélkü nem jajgat !

Felugrott helyéről, kapta a kalapját, fejére csapta s uccu neki !
Mintha soh'se lett volna ott.

A lány csak bámult utána.

*
**

. . . Hát osztán — kérdezte az anyjuk — micsinát vele ?

— Mit-e ? ! . . . Hallode asszony, ilyen kutya portéka a fog !
Mintha csak evágták vóna a fájását.

Megijett !

Meg a ! Hála Istennek !

Martin Miklós.



Irodalom. — Művészet.

Örök ifjúság.

Mutatvány *Dr. Mátyás Ernő* theol. igazgató: „Életforrások“ címen megjelent művéből.

Mi mindent jelent e szó, ifjúság! Jelenti a túláradó *bizalmat*, az optimizmust s vele az életnek való boldog önátadást. Jelenti a zavartalan *életörömet*, a szemekből kivillanó fényt, az arcon mosolygó derút. De jelenti a *töretlen életerőt* is, a bátor megállást, a duzzadó önbizalmat és az egészséges, ép életerőnek birtokában a bátor nekifeszülést a kemény feladatoknak. A töretlen ifjúság nem ismer korlátokat, lelkében távoli feladatok, égbenövő célok villannak fel s magát teljesen odaadva lendül a magas célok felé. Éppen azért az igazi ifjúság nemcsak töretlen erő, *magasra törő erő* az mindenekfelett. Az igazi ifjúság felfelé növés s megfürdés a csillagok azúrtságvilágában. Itt hirtelen megárad *szeretete* is, de nem elégszik meg annak apró tetteivel, szeretete az egész világot átölelő szeretet. Mivel az ifjú élete még csak bontakozó, azért igazi világa a *reménység* világa. A jelen feladatait alig is érti, alig is látja. Teremtő erejű friss gondolatok születnek meg benne, amelyek a jövőbe lendítik, hogy ott valósítsa meg álmait, magasba törő terveit. Mi mindent, mily gazdagságot jelent e szó: ifjúság! És mégis mindezekén túl van annak egy vonása; a különös bája, amit magyarázni nem lehet, de közvetlenül érti az, aki éli az ifjúságot. Ez az ifjúság bontakozó színpompás virágszirmainak kelyhe, amelyből amazok életnedvet szívnak.

Amikor azonban elindul az ifjú hívő bizalommal, töretlen életakarással az eszmények felé, oly hamar véresre sebzi lábát. Ha nem elég szívós győzelmi akarása, hamar elhervad ifjúságának színpompás virága, de ha dús a forrása a lélekben az erőnek, akkor újra nekifeszül a rideg valóságnak. Egyre sebesülve, de újra gyógyulva vívja a kemény harcot, magát meg nem adva. Akár így, akár úgy azonban, az ifjúság egyre kopik, fakul, az eszmények veszítenek fényükből, a remények meg-megtörnek, az életöröm megkeseredik, az életerő meglankad. Úgy látszik, mintha a *letörés örök sorsa* volna az embernek.

Hátha még a *ma* ifjúsága jelenik meg szemeink előtt. Egyik része fölött tovatűnt az idő anélkül, hogy kibontakozhatott volna lelke szárnyalása. Végigdübörgött azon a háború minden

réme, reá borult a bűn és a gonoszság legsötétebb éjszakája. Egy nemzedék életéből kihullott ifjúsága s most mohón keresi vagy siratja az elveszített aranykorszakot. A ma ifjúsága másik része alighogy szárnyalni kezd, máris keservesen tapasztalja, hogy le vannak metszve szárnyai. Emberfeletti feladatokkal való birkózásában hányszor tapasztalja a mának mostoha sorsú ifjúsága, hogy nincs tér lelke szabad kibontakozására! Egyik akadályt alighogy elhárította, második, harmadik sötétlik előtte. Jelene kopár, a jövőből bizonytalanság, kétség integet. Ó a magyar ifjúság számára *határokon innen is, túl is* kietlen a jövő. Itt rémek integetnek, ott reménytelenség, mindenütt sötétség. Megvéhnedett a világ, elaggott az emberiség benne, idegenül áll az ifjúság. Életöröme pohara megkeseredett, eszményeiben, reményeiben talajtalan. Az ifjúság igazi gondolata már csak a múltból ittfelajtott halványuló emlék.

Pedig ezt a világot semmi más nem mentheti meg, csak az ifjúság. Ha nem születik új magyar ifjúság, teljesen bealkonyodik a magyar jövőnek. S ennek a világnak olyan ifjúságra van szüksége, amelyik sohasem lankad meg szárnyalásában, amelyik még a legsötétebb kétségbeesés fátyolát is szétépi. A jövővel való bátor szembenézés az élet biztosítéka. Letört lelkek számára nincs jövő! Az emberiség gyökereiben való megrendülésében, az ifjúságnak gyökereiben való megújulásra van szüksége, különben elpusztul s végképen besötétedik a magyar jövőnek is.

Olyan a ma ifjúsága, mint gyöker a száraz földben. Megtalálja-e a pusztaságban az élet forrásait? Megtudja-e látni, hogy mindaddig, amig *egyedül* vívja harcát, mindegyre magasabbra torlódnak előtte az akadályok, amelyek egyre inkább megakadályozzák szabad szárnyalásában. Van-e a ma ifjúságának szeme annak a meglátására, hogy azoknak a feladatoknak teljesítésére, amelyre a magyar jövő őt hívja, *elégtelen* a maga ereje? Van-e bátorsága arra, hogy egy merész lendülettel oda vesse magát Krisztus ölelő karjaiba és *Vele* próbálja megvívni nagy harcát? Mert ha egyszer le tudott mondani önmagáról, akkor tapasztalni fogja, hogy mint egy varázsütésre, hogyan formálódik át körülötte minden. Ha eddig szűk volt körülötte a láthatár, most egyszerre kitágul, szétfoszlanak a sötét felhők is és kilátás nyílik a jövő felé, mert Jézus „*a világ világossága.*“ (János ev. 8:12.) Ha előbb úgy érezte, hogy megin-

gott biztos járásában, hogy megrendült hite az életben, az eszményekben, most felismeri, hogy aki „*a Krisztusban van, új teremtés*“ (II. Kor. 5 : 17.) és egyszerre csak úgy érzi, hogy lábai alatt megszilárdul a talaj, megújul öntudata. Ha előbb az ellenségek által körülvéve a tehetetlenség érzete tartotta bilincseiben, most eloszlik azoknak félelmissége, hiszen Isten *szuverén Úristen* s aki az Ő pártján áll, az meggyőzi a világot. Előbb úgy érezte, hogy oda van láncolva a rideg valósághoz s reménytelenül fetrengett tehetetlensége kínjában, most felszabadulnak tevékeny erői, felvillannak eszményei, mint ahogyan estéknént felragyognak a csillagok, mert az örökkévaló Ige erősíti meg lelkét: „*Az én Atyám mindezekig munkálkodik. én is munkálkodom.*“ (János ev. 5 : 17.) Mennyire megnövekszik Isten iránti bizalma, szeretete, hálája annak, aki Krisztus által az Ő kegyelmének ilyen áldott hatásait megtapasztalta! Örömkönnyek árja árad meg lelkéből és leborul a drága ajándékok birtokában Előtte, hogy magát egészen odaadja Neki. S amikor viszonzásul az Isten atyai szeretetét ujjongva tapasztalja, akkor azt is megérzi, hogy az igazi életnek, az *örökifjúságnak* a birtokába jutott.

Krisztus az életnek forrása. Aki nélküle akarja megvívni harcát, eltörpül, felörlődik. Krisztussal azonban széttöri korlátait, belenő az Örökkévalóságba. Ebben az életben nincs letörés, nincs lemondás, itt ifjúsága erőiben egyre nő és megújul az ember. Krisztusban van az örök ifjúság, a magyar jövőndő titka elrejtve. „*Akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.*“ (És. 40 : 31.)

Megjelent **Tavasszy Sándor** kolozsvári theol. igazgató munkája, **A kálvinizmus világmisziója** címen. Ezzel eggyel több azoknak a könyveknek a száma, amelyeket nyugodtan adhatunk intelligens református hívek kezébe. Itt az ideje annak, hogy a szélesöletésű ébredés után most már a kálvinizmus világnézeti erejének reflektor sugarával szórjuk be azt a széles harcmezőt, amelyen az evangéliumi mozgalmak vívják sokszor kétes értékű csatáikat a modern hitetlenséggel. Aki terjeszti a kálvinizmus gondolatait, a legáldottabb misziót tölti be az átértékelési kísérleteket szenvedő nemzetéltünkben. Egy jó könyv: egy megmentett ember, új hadsereg, sötétségűző fénysugár. A könyv most jelent meg a Soli Deo Gloria Szövetség kiadásában.

A 48 oldalas könyv előfizetési ára csak 80 fillér. Megrendelhető: SDG. Központ Budapest, IX Lónyai-u. 7., II. 28.

Diákadomák.

A mult tanévben akadémiánk táncra vágyóbb hallgatói kérvényt nyújtottak be a professzori karhoz, melyben azt kérték, hogy a gimnázium tánckursusára való járás nekik is engedessék meg. Jól megfogalmazták, körmönfont okoskodással ugyancsak bebizonyították a tánc rendkívüli fontosságát, mégis visszautasították (első alkalommal) a kérelmet. Nohiszen! Lett nagy zsongás bongás, suttogás, méltatlankodás! Többek közt egy vén sas is kifakadt imígyen: Ez már mégis csak sok! Most az egyszer akartam komolyan tanulni és most sem engedik meg!

*

Nagy bibliaismeretű, vigkedélyű kollegánk döng végig a második emeleti folyosón. Egyszer csak megáll. Rettenetes az, amit lát. Egyik internátusi szoba ajtaja nyitva, a kályhában lobog a tűz s a szoba lakói sehol. Ilyen pazarlást! . . . Kitép egy lapot a noteszből felüti a bibliát Malakiásnál és már írja is az 1 : 10. verset, majd gyorsan kifüggeszti. Mikor a szoba lakói megérkeztek (a szomszéd szobából), már ott várta őket a figyelmeztetés: „Vajha valaki közületek bezárná az ajtót, hiába ne tüzelnétek . . . !“

*

Kollokvium időben sok keserű pillanata van a szegény studensnek. Nem csoda, ha néha alaposan kifakad, vagy olyant mond amit máskor nem is mondana . . . Egyik másodéves barátunk nehéz kollokviumra készül és ugyancsak turkálja dus fekete fűrtjeit a lázas tanulásban. Az idő éjfélre jár már, a szobatársak többnyire ágyban. Igen nagy az ellentét kétségbeesett arcu barátunk és a nyugodt (?) álomra készülő társak között. Szánakozva áll meg előtte harmadéves kollegája, — aki maga is agyontanulta magát — és így biztatja a lefekvésre: Feküdj már le te . . . te . . . hisz olyan vagy, mint a Hymnusban a „balsors akit régen tép . . .“

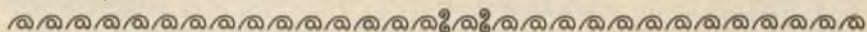
*

Sok csalódás érheti az embert, de a legtöbb kollokvium időben. Ilyenkor pedig egyetlen vigasztalás: a vad nekikeseredés. Egyik kollegánk is heteken keresztül rágta a hébert, mégsem kapta meg a megfelelő jó jegyet. Mit tegyen? Vigasztalta magát. Elővette a „Pataki

diákokat" kimásolta belőle Korpa János hires mondását, kifüggesztette a szobája falára minden szorgalmatos diák intő figyelmeztetésére

„*Hivságos dolog az tulhajtott diligencia!*“

(És szörnyűség, azóta vagy három szobának lett jelmondata e mondat.)



Hirek.

Eljegyzés. *Barányi Iluci és Csonotos László* jegyesek. Kedves hír számunkra, kedves dolgot: Isten áldását kérjük „Lacink“ra. Sok boldogságot kívánunk mindkettőjüknek.

Életforrások a címe annak az értékes munkának, melyben Dr. Mátyás Ernő theologiai igazgató összegyűjtött tanulmányai, előadásai, cikkei jelentek meg az utóbbi évek terméséből. A mű közel tizenkét íven, finom famentes papíron jelent meg és a Kálvinizmus, a lelkiélet, Isten ígéje, az imádság, a nevelés, a lelkipásztorok, az ifjuság jellegzetes problémáival foglalkozó írásokat tartalmaz. Előfizetési ára 3-40 P. Megrendelések Dr. Mátyás Ernő Sárospatak, Főiskola címre küldendők. — Legőszintébb lélekkel ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe. A könyvet jövő számunkban részletesen ismertetjük.

Farkasfalvi Farkas Géza főiskolánk gondnoka, az építendő kórházi szobára 100 P t adományozott. A Betegsegélyző-Egylet nevében ezúton is hálás köszönetet mondunk hű pártfogónknak, bárcsak mások is felbuzdulnának a nemes példán.

Huszonötödik évfolyamába lépett a *Sárospataki Református Lapok* az 1930. évvel. Negyed év-

század szép idő és ez a lap ennyi éven át küzd, szolgál a református egyház igazságáért. Mikor kalaplevéve megemlékezünk és a további munkálkodásra is Isten gazdag áldását kérjük, úgy tesszük ezt, ahogy gyermek köszönti édesatyját. Vezessen, irányítson bennünket továbbra is ez a kéz, ez a szív, hogy a lelki gyermekek, ha majd megerősödnek, legyenek lelki atyjuknak munkatársai. Mi érezzük a Sárospataki Református Lapok szeretetét, épen azért teljes szívvel kívánunk neki hosszú és eredményteljes időket, hogy sokáig világoljon még az a fény, amelyet ő hordoz fátylaként e világ fekete sötétségében. Szeretlő szívünk jókívánságát fogadja a Sárospataki Református Lapok szeretettel.

dr. Vasady Béla theol tanár: „A hit és hitetlenség pszichológiája és dogmatikája“ címen tartott értékes előadást a Budapesti Református Theologia januári konferenciáján. Ugyanott *Forgács Gyula* bibliát magyarázott.

Jubiláns évfolyamba lépett a „Reformáció.“ A belmissziói munka ügyének szorgalmas, erőteljes, harcosa, tizedik évfolyamnak indult neki a januári számmal. Isten gazdag áldását kívánjuk a jövő nagy munkáira és azt üzenjük:

Folytassa azt a munkát, amit eddig is oly szépen végzett, legyen a sokfelé ágazó utaknál útmutató, mely az Isten országa felé irányít.

A 134. sz. Hegyaljai Erő tábort beszámolójáról csak rövid hírecskét adhattunk múlt számunkban, amennyiben az ünnepély lapzárata után volt. Szívesen irunk róla hosszabban mert érdemes. Amit a csapat adott, kitűnő volt. Az estét Schubert Katonaindulójával nyitotta meg a csapat vonószerekara. Az értékes, kényes izlést is kielégítő zeneszám után Szabó Károly parancsnok beszámolója kötötte le az érdeklődést, melyet a csapat tagjai által felvett képek vetítése még jobban fokozott. Szabó Ernő főiskolai zenetanár vezetésével és betanításával Kodály: „Turót eszik a cigány” gyermekkorúját adta elő nagyon kedvesen a gimn. gyermekkara. Sok tapsot kaptak érte. Régen nem látott szép parterre tornát mutatott be ezután a csapat Szabó Károly vezetésével. A fiuk ügyessége egyenesen meglepő volt. Tavaly óta sokat haladtak. Meglátszik a gondos kéz és a szerető szív nyoma. A műsor sorrendben utolsó számként Kodály—Paulini Harsányi Hány Jánosának két jelenete került színre gondos, cserkész rendezésben, jó alakításokkal, pontos összjátékkal. A két jelenet közti szünetet Karácsony Sándor üde és magvas konferansza teltette meg tartalommal. A darabrendezés nehéz munkáját Szathmáry Lajos gimn. tanár cserkésztsízt látta el nagy körültekintéssel. Minél több ilyen előadást, mert ez „jó munka” volt.

Az „Erdélyi Onképzőkör”-ben Novák Sándor tanárelnök ur odaadó vezetése alatt az egyénített szívek és lelkek megfeszített ere-

jével folyik a megkezdett munka. Minden gyűlés a lehetetlenségre is vállalkozó ifjú lelkek új lehetőségeinek boldog bizonyága. A kör tagjai elé kiálló szereplők mindannyian egy áhitott jövőndő lelkes harcosai, kik, hogy kiérdemeljék a jövőndőt, dolgozva, szenvedve teszik széppé a jelent. Ez a nemes cél és eszmény erősíti a lelkeket, teszi izzóvá a szíveket s nyújtja az együttmunkálkodás szent lehetőségét: az egymás iránti szeretetet. Ez lebeg a tagok előtt, midőn a már ismertek és a még eddig nem ismertek is kiállanak az önképzőkör porondjára, hogy szellemi erejűk kikristályosodott értékeinek örvendetes bizonyágát adják. Különösen kifejlődött és minden gyűlés elmaradhatatlan száma szokott lenni a szabadelőadás. Eddig kitüntek a szabadelőadás terén: Kájel Béla VIII. o. t. (Kőrösi Csoma Sándor élete és méltatása), Kárász Imre VIII. o. t. (Edison), Steinsdorfer István VIII. o. t. (Liszt Ferenc), Szabó Béla VIII. o. t. (A rádió), Vágó István VII. o. t. (Ady vallásossága), Veres Imre VIII. o. t. (A Niagara technikai felhasználása, A két Bolyai), Bakos József VII. o. t. (Ady magyarossága), Marton János VII. o. t. (Szabó Dezső élete és irodalmi munkássága, A magyar Alföld falvainak kulturális állapota.) Természetesen nagyban hozzájárulnak a gyűlések bensőséges, meglehangúvá tételéhez a szavalók, bírálók, felolvasók is. Az önképzőkör ez évben is kitűzte szokásos pályateteleit a következőkben: Magyar irodalomból: Petőfi, mint szabadsághős. Történelemből: Magyar—román kapcsolatok történelmünkben. — Mennyiségtanból: Egy harmadfokú

egyenlet grafikus megoldása. Fizikából: hullámok találkozása. Klasszikus műfordítás: Ovidius egy elégiájának fordítása. Német: Storm egy elbeszéléseinek részlete. Eredeti vers, novella. Dr. Rác Lajos méltóságos úrnak ezúton is őszinte köszönetet mondunk azért a 8 pengő adományért, mellyel egy a legsikerültebbnek talált német műfordítás szerzőjét kívánja jutalmazni. *ij.*

Gimnáziumunk körében örömmel kell üdvözlönnünk azokat az intézményeket, amelyek Elekes Imre igazgató úr fáradhatatlan tevékenysége által jöttek létre. Első helyen kell említenünk a Tápin-tézetben berendezett, oktatóelőadásokra készült *mozit*. Előállítási költségének, cca 10 000 P nek fedezésére az ifjúság részéről történő befizetések szolgálnak. Kötelezőleg látogatják a gimn és a tanítóképző intézet növendékei, a jövő évtől a gyakorló elemi iskola és a ref. elemi is bele fog kapcsolódni. Eddig 4 előadás volt, azonkívül a cserkész ünnepélyen és a Stefánia előadásán állott a közönség szolgálatára. A jó kivitelt Erdélyi László gimn. tanár érdeme. A kötelező 8 előadáson felül a tanítás elvontabb részeinek szemléltetésére szolgál mozink és általa főiskolánk nagyjelentőségű és modern intézménnyel gyarapodott.

Korcsolyapálya is áll az ifjúság rendelkezésére. Célja, hogy az ifjúság építési és szerencsétlenségétől megőriztessék, hogy a korcsolyázás olcsó és akadálytalan legyen. Az óbudrogi melegedőházikó felállításával pályánk magasabb igényeknek is megfelel.

Az ifjúság délutáni tornaórái is ott tartatnak meg.

Az igazgatói hivatal, tanári szoba *átköltöztetése* a felépített új szárnyba megtörtént, iskolánk e hó közepén villanycsengővel is felszereltetett.

A *Tornacsarnok* modernizálása padlózás, mosdó és öltözőhelyiség stb. tervbe van véve. Ára körülbelül 10 000 P Az ifjúság érdekében nagyon fontosnak tartjuk a tervek valóra válását.

Tanári karunk az „Erdélyi önk. körnek műkedvelő előadás tartására engedélyt adott.

Pályadíj-alapra adakoztak: Dr. Szabó Imre orvos Bpest 5. Darányi Lajos Halle 2 P-t. Szívvel köszönjük.

A „**Közlöny**,” debreceni theológus testvéreink lapja januári számával 60. évfolyamába lépett. A Közlöny célja is az, ami a miénk, egy a munkamezőnk, egy az ideálunk. Örömmel nyújtjuk feléje baráti kézszorításra a kezünket és kívánunk a további munkához is sok erőt és Isten-áldást.

A „**Comenius**” mozgó vezetősége hasznos szolgálatot tett ügyünknek a „*Nőé bárkája*” c. film bemutatásával. E film úgy kiállítás, mint erkölcsi tartalom tekintetében egyike a legjobbaknak. Valami ilyesfélének képzeljük mi el a mozi lelkiismeret éberszítő erejét. Minél több ilyen filmet!

Az előfizetéseket jövő számunkban nyugtázzuk.

Szerkesztői üzenetek.

Gy. K., E. A szép elbeszélést megkaptuk. Jövő számban jön. Hálásan köszönjük.

T. P., Bp. A verseket kézhez vettük. Válogatunk közülök. Köszönjük a reánk gondolat.

K. J., A. Nagyon sok a cikkünk, most nem hozhattuk. Lehet, hogy a jövő számban jön. Bocsánatot kérünk, amiért oly keveset frunk, de hidd el, sokszor gondolunk reád. Kéréseidet teljesítettem. Az ajándékokat köszönjük.

D. E. Z., Bp. Sajnos, most még nem hozhatjuk. Ha aktuális lesz Patakra nézve: igen. Akkor szives örömmel. Köszönjük, hogy felkeresett.

S. J., Bszty „Akkor és most.“ Kedves visszaemlékezés, de tessék elhinni, a mai pataki diákéletnek is meg van a maga kedvessége; nem rideg ez most sem, hátha majd a mult bearanyozza! A másik *melléklet* nem volt a borítékban. Úgy látszik, kifelejtődött. Szívélyesen üdvözöljük.

H. L. H., N. B. M., F. L. P., B. Gy. St. Bocsássatok meg, hogy szives megemlékezéseiteket nem viszonzottuk. Majd pótoljuk

D. L., Halle. Nagyon köszönjük őszinte soraidat. Valódi lélekbúvár vagy. Jól esik, hogy ott is ennyire gondolsz reánk.



„Féljétek és dicsőítsétek az Istent!“

Jel. 14., 7.

Kiadja: a főiskolai Ifjusági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Tóth Lajos II. é. hh.

Czeisler Izidor

divatáruháza

Sárospatak

(a Kossuth Lajos-utcán)



Állandó raktár: férfi-, női- és gyermek-harisnyák, zoknik, sapka, kalap, ernyők, katonai cikkek, csipkék, rövid-, és kö-töttáruk, illatszer, pipere, férfi- és női fehérműk.

Csicsery József

cserépkályhaüzeme

Sárospatak

mely Zemplénum megyében
a legrégebb és legnagyobb.
∴ Alapított 1902-ben ∴

Készít a sárospataki legfinomabb tűz-álló kaolinból a legújabb modern stí-
ben és kivitelben mindenféle színben
és nagyságban cserépkályhákat, kan-
dallókat és takaréktűzhelyeket. - To-
vábbá ócska kályhajavítások, átra-
kások vidéken is gyorsan és pon-
tosan eszközölköttek.

Kályhámért 10 évi jótállást vállalok
Olcsó árak! Előzékeny kiszolgálás!

A m. kir. Koronaörség szállítója!

Cím:

Csicsery József, kályhás
Sárospatak

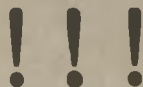
Kitüntetve Budapesten 1920-ban.

Koncz Ferenc

angol és francia cipész

Sárospatak,

(a református templomközben)



Megrendelésre készít elsőrendű
férfi és női cipőket, csizmákat,
varrott és szegezett talppal a leg-
egyszerűbbtől a legfinomabb ki-
vitelig, melyekből állandó raktára
is van. csakis elsőrendű anyagból,
szolid árak mellett. Javítások gyor-
san és gondosan eszközölköttek.

MOLNÁR

JÓZSEF

ÚRI ÉS NŐI

FODRÁSZ

SÁROSPATAK

(Rákóczi uccán, a ref.
egyház épületében.)

Pontos kiszolgálás

**Diákság részére
kedvezményes árak.**

Legszebb ajándéktárgyak nagy választékban!



Joggal mondja az angol:
„Time Is Money“
(Az idő pénz.)

FONTOS Önnek, hogy tudja a pontos időt?

Keressen fel még ma és **kérje az „én” órámat** 3 hónapi próbaidőre. Meg fog győződni arról, hogy lehet olcsón és mégis **megbízhatóan pontos órája.**



Órák, mindennemű ékszerek, disztárgyak, **valódi ezüst** evőkészletek **kedvező részletfizetési feltételek** mellett kaphatók.

Spitz Pál

órák és ékszerész, **Sárospatak.** Vidékre **választékoit** készséggel küldök!! **Varrógépek** és eredeti **Steyer Vaf-fenrad kerékpárok** gyári raktára!

Fodrász-

és borbélymunkák

legpontosabban eszközöletnek

Dobozy István

Sárospatak,

a Patikaközben.

*a diákság felkarolt borbély és fodrász-
mesterének modern műtermében.*



40 év óta áll fenn

**id. Szepessy István
sütődéje.**

Sárospatak legrégebb, legked-
veltebb péküzlete.

Minden nap friss

**péksütemények,
fehér és barna kenyerek.**



Nyomatott a ref. főiskola könyvnyomdájában Sárospatakon.